

WET NATUURBESCHERMING

Nader onderzoek Huismussen

Grensweg 15 Valkenswaard

RAPPORTNUMMER: 2021-BE-0886

In opdracht van:
SININVESTIT B.V.
Zonnehof 13
5721 AZ Asten

Brabant Eco
Ecologische dienstverlening

Colofon

Rapportage

Brabant Eco

Rapportnummer

2021-BE-0877

Opdrachtgever

SININVESTIT B.V.

Contactpersoon

Mevrouw J. van de Pas

Van Santvoort advies

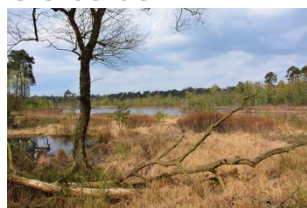
Locatie

Grensweg 15 Valkenswaard

Opleverdatum

14 mei 2021

Uitvoerder

Brabant Eco

Ecologische dienstverlening

De Lange Kant 27

5061PX Oisterwijk

06-24218274

Overname, vereenvoudiging of openbaarmaking van dit rapport is niet toegestaan zonder vermelding van bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Brabant Eco geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek door toepassing van adviezen.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	
1.2 Doelstelling	
1.3 Criteria	
2. Planlocatie.....	4
Beschrijving planlocatie	
3. Passer domesticus.....	5
De Huismus	
4. Onderzoek en resultaten	6
4.1 Onderzoek	
4.2 Resultaten	
5. GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING.....	9
6. Conclusie en aanbevelingen.....	10
6.1 conclusie	
6.2 aanbevelingen	
LIJST VAN BRONNEN.....	12
BIJLAGE.....	13

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Initiatiefnemer heeft het voornemen om de locatie Grensweg 15 te Valkenswaard te her ontwikkelen. Het bestaande varkenshouderijbedrijf is daarvoor aangemeld bij de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) voor de warme saneringsregeling varkenshouderij 2020.

De drie bestaande varkensstallen worden gesloopt en daarmee zal de op het perceel gevestigde intensieve varkenshouderij volledig verdwijnen. Aan het plangebied waar nu een intensieve agrarische bestemming is toegekend zal een andere niet intensieve bestemming worden toegekend.

Om te kunnen bepalen of er sprake is van een 'goede ruimtelijke ordening' dient onder andere onderzocht te worden of de voorgenomen activiteit past binnen de regels van de Wet natuurbescherming.

In dit kader is een quickscan flora en fauna uitgevoerd door Brabant Eco met projectnummer 2021-BE-0877 d.d. 23-04-2021.

In de rapportage wordt melding gemaakt van de aanwezigheid van huismussen in het plangebied en het mogelijk voorkomen van nesten van huismussen onder het pannendak van de te slopen bedrijfswoning.

Citaat uit rapport:

"Tijdens het veldbezoek zijn huismussen waargenomen. Met de sloop van de bedrijfswoning zouden eventuele nesten worden verwijderd. Hierdoor gaan er dus vaste rust- en verblijfplaatsen van huismussen verloren en worden mogelijk verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming overtreden. Een nader onderzoek naar het voorkomen van rust- en verblijfplaatsen van huismussen conform het Kennisdocument Huismus 1.0 BIJ.12 2017 wordt aanbevolen."

Om vast te stellen of uit te sluiten dat zich jaarrond beschermde nesten van huismussen op de locatie, met name in de te slopen bedrijfswoning bevinden is nader onderzoek uitgevoerd. Tevens is bepaald of de planlocatie deel uitmaakt van het leefgebied van de huismus. Deze voorliggende rapportage geeft de uitkomsten van het onderzoek weer. Het onderzoek is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus, *Passer domesticus* Versie 1.0.

1.2 doelstelling

Het doel van het nader onderzoek is tweeledig:

- Er wordt vastgesteld of en hoe de gebouwen in het plangebied worden gebruikt door huismussen. Daarnaast wordt vastgesteld of er essentiële foerageergebieden aanwezig zijn.
- Er wordt bepaald of er sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden.

1.3 Criteria

Op dit onderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige ecologen volgens de definitie van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (ecologisch deskundige/RVO.nl)
- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk bureau. Brabant Eco en Frenk van de Wal verklaren hierbij geen enkel belang te hebben in de uitkomst van dit onderzoek.
- De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- Het onderzoek voldoet aan de interne proces- en kwaliteitseisen van Brabant Eco.

2. PLANLOCATIE

Beschrijving planlocatie

De planlocatie aan de Grensweg 15 te Valkenswaard is gelegen ten zuiden van de kern Valkenswaard tussen Achelse Kluis en Borkel en Schaft in. De bebouwde kom van het dorp Schaft is op 300 meter ten noorden van het plangebied. De Grensweg loopt evenwijdig aan de Maastrichterweg welke de verbinding is tussen Valkenswaard en Achel in België.

De directe omgeving van het plangebied bestaat uit agrarische percelen, intensieve veehouderijen met bouw- en weilanden, burgerwoningen en paardenhouderijen.

Op de planlocatie zijn drie varkensstallen en een bedrijfswoning aanwezig.

Initiatiefnemer is voornemens om alle op het perceel staande bebouwing te slopen. De aanwezige vegetatie zal worden verwijderd.

Bestaande situatie met te slopen bedrijfswoning en varkensstallen genummerd in rood. Bron: Google Maps

Het erf naar, rond en tussen de gebouwen is verhard met betonklinkers.

Het bedrijf is in de huidige situatie landschappelijk ingepast met erfbeplanting in de vorm van struiken, hagen en bomen met onder andere hazelaar, els, esdoorn, eik en vlierbes. Deze bevindt zich vooral ten zuiden van varkensstal 3 en aan de achterzijde (oosten) van stallen 2 en 3. Ten noorden van stal 1 staat een beukenhaag.

De gecultiveerde tuin bestaat vooral uit beplanting in de vorm van struiken en taxus- en beukenhagen rondom het gazon wat zich zowel voor- als achter het huis bevindt. Tussen de bedrijfswoning en stal 1 staan enkele fruitboompjes. Het perceel wordt omsloten door een bouwland waarop intensief bemest wordt voor de teelt van snijmais.

3. PASSER DOMESTICUS

De Huismus; Passer domesticus

De huismus, met als Latijnse naam *Passer domesticus*, is een zogenaamde half-holenbroeder (vogels die wel beschut willen zitten, maar daarnaast ook uitzicht willen hebben). De nesten komen voor in holtes onder dakpannen of gaten en nissen in gebouwen, bomen en aardwallen. Als dergelijke holtes niet aanwezig zijn nestelt de huismus op beschutte plekken onder afdakjes, in dichte gevelbegroeiing, heggen en struiken. Dergelijke 'natuurlijke' nesten zijn nog altijd tamelijk voldoende aanwezig, echter door het sterk verminderde gebruik van dakpannen en het ontbreken van gaten en nissen in gebouwen is het aantal broedterritoria in steden en dorpen de laatste jaren sterk achteruitgegaan. Om deze reden wordt steeds meer gebruik gemaakt van vogelvides, speciale dakpannen, houten nestkasten of mussenpotten die worden bevestigd aan woningen, gebouwen, stallen of schuren.

Volgens de Natuurkalender Broedvogels van het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie bevindt de broedperiode (van nestbouw tot en met verzorging vlieg vlugge jongen) van de huismus zich tussen begin maart tot en met begin september.

De huismus broedt in losse kolonies van enkele paren tot soms wel 40 exemplaren. Het grootste gedeelte van het jaar verspreidt de huismus zich echter niet verder dan 600 meter van de broedplaats. Van augustus tot oktober kunnen jonge huismussen en een deel van de volwassen vogels zich verspreiden over een groter gebied.

Na deze periode keren volwassen mussen terug naar hun eigen broedgebied, terwijl de jonge mussen zich elders vestigen. De huismus komt het liefst voor in een rommelige agrarische omgeving met struikgewas, schuren, weilanden met vee en gemorst graan. Maar ook tuinen en parken zijn favoriete foerageerplekken.

Het voedsel van de huismus bestaat uit zaden (met name granen zoals haver, gerst en tarwe), bloemknoppen, brood, fruit, bessen. Tijdens het broedseizoen vormen insecten (onder meer vliegen en muggen) een cruciale voedselbron. Naast broedplaatsen en voldoende voedselaanbod is in het kleine leefgebied van de huismus ook beschutting een belangrijk onderdeel van het leefgebied.

Roofvogels zoals de sperwer, ransuil en kerkuil, kraaiachtigen zoals de ekster, kauw en gaai, spechten en zoogdieren zoals de kat zijn (min of meer) natuurlijke vijanden van de huismus. Beschutting waar de huismus kan schuilen voor zijn predatoren bestaat onder andere uit hagen (liguster, meidoorn, sleedoorn) en een dichte begroeiing van klimplanten tegen muren.

4. ONDERZOEK EN RESULTATEN

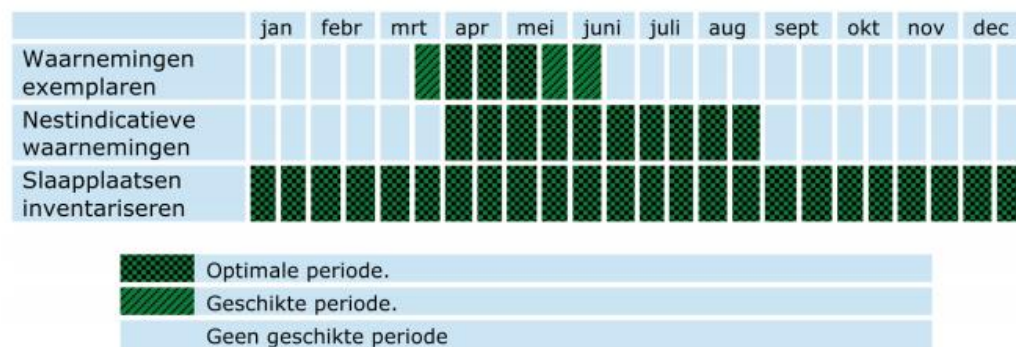
4.1 Onderzoek

Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus-1.0 (bijlage 1). Onderzoeken die volgens het kennisdocument uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij onthefingsaanvragen en juridische procedures.

Het kennisdocument schrijft voor dat er om de aan- of afwezigheid van broedende huismussen aan te tonen twee veldbezoeken moeten plaatsvinden in de periode van 1 april tot 15 mei, of vier veldbezoeken tussen 10 maart en 20 juni. De inventarisatie moet bij voorkeur onder de volgende omstandigheden plaatsvinden:

- Goede omstandigheden (geen regen, harde wind of kou).
- Op geluidsluwe momenten.
- Op geschikte momenten op de dag (tussen 1 a 2 uur na zonsopkomst en 1 a 2 uur voor zonsopgang is de meeste activiteit waar te nemen, met een piek in de ochtend).
- Met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Figuur 11: Op hoofdlijnen weergegeven de geschiktheid van perioden van inventariseren voor verschillende wijzen van inventariseren.

geschikte periode van inventariseren huismussen; Bron Kennisdocument huismus

Aangenomen mag worden dat er geen broedende huismussen aanwezig zijn als er tijdens twee of vier gerichte veldbezoeken in genoemde periodes geen aanwezigheid kan worden aangetoond.

Het plangebied is twee maal bezocht door ecoloog Frenk van de Wal van Brabant Eco. Deze veldbezoeken zijn uitgevoerd op 21 april en 7 mei 2021. Tijdens deze bezoeken is de planlocatie onderzocht op de aanwezigheid van huismussen. Tevens is de omgeving geïnspecteerd om te zien of er in de omgeving huismussen aanwezig waren. Tijdens de onderzoeken is met name gelet op mogelijk nest indicierend gedrag van huismussen, zoals zingende mannetjes, bezoeken aan potentiële nestplaatsen, transport van nestmateriaal en transport van voedsel voor jongen. Verder is gekeken naar de aanwezigheid van geschikt habitat voor de huismus binnen en rond het plangebied, zoals wintergroene struiken, foerageergebied, stofbaden en water.

	datum	tijd	weersomstandigheden
ronde 1	21-04-2021	11h00 – 12h15	Onbewolkt, droog, wind 2 BF noordwest, 13 graden Celsius
ronde 2	07-05-2021	09h30 – 10h30	Licht bewolkt, droog, wind 3 BF west, 12 graden Celsius

Tabel: overzicht veldbezoeken

4.2 Resultaten

Huismussen (*Passer domesticus*) zijn sterk geassocieerd met mensen. De nestplaats is in de regel gebonden aan bebouwing. Voor voedsel zijn huismussen sterk afhankelijk van wat de mens hem al dan niet bewust aanbiedt. Deze voedselbron moet continue aanwezig zijn. Huismussen zijn uitgesproken standvogels, die zich meestal binnen enkele honderden meters van de broedplaats ophouden. In het broedseizoen blijven ze dichterbij de broedplaats (BIJ12 kennisdocument Huismus, 2017).

Tijdens het eerste veldbezoek op 21 april 2021 zijn er vijf huismussen waargenomen, in de beukenhaag aan de straatzijde van het plangebied. Het gehele plangebied is doorkruist om te zoeken naar huismussen. Hier van werden, behalve de in de haag schuilende huismussen, geen waarnemingen gedaan.

Onder een eerste pan boven de dakgoot van de woning werd een nestelende kauwenpaar waargenomen. Tijdens het tweede bezoek werden er twee huismussen waargenomen in de beukenhaag aan de straatzijde van het plangebied. Deze vlogen richting de overburen op nummer 14.

Bij nadere inspectie ter plekke bleek dat er zich waarschijnlijk minimaal een nest van huismussen bevindt onder het pannendak van deze aan de overzijde van de straat gelegen woning omdat er een huismus met nest-indicatief gedrag is waargenomen. Er zijn twee huismussen gezien zittend op de dakgoot van de woning met nummer 14.

Er zijn geen huismussen waargenomen in de te slopen stallen of bedrijfswoning op de planlocatie.

Situatie Grensweg 14 en Grensweg 15; Bron Google Maps

Huismussen omgeving plangebied

Tijdens het eerste veldbezoek is er een actief nesten bouwend kauwenpaar waargenomen onder het pannendak van de bedrijfswoning. Hiervan zijn tijdens het tweede bezoek geen waarnemingen gedaan. Aan de voorzijde van de te slopen varkensstal 3 werd tijdens het tweede veldbezoek een in aanbouw zijnd nest van kauwen waargenomen in de top van de gevel.

Naast de mussen zijn tijdens de veldbezoeken ook de koolmess, merel, kauw en houtduif gezien.

Nestelende kauwen

De bedrijfsgebouwen hebben dienstgedaan in het professioneel en intensief huisvesten van varkens. Zodoende zijn er altijd afdoende maatregelen genomen om andere dieren buiten te sluiten van deze varkensstallen. Om de bio-security van het bedrijf te waarborgen zijn alle stallen rondom voorzien van vogelschroot en zijn alle luchtinlaten ook afgeschermd voor dieren.

Ook de pannen van het dak van de bedrijfswoning zijn aangesmeerd en afgesloten. Enkel onder de onderste rij pannen, te bereiken via de dakgoot zouden eventueel mogelijkheden zijn voor huismussen om te nestelen. Hiervan zijn geen waarnemingen gedaan na onderzoek.

Het is met zekerheid aan te nemen dat er geen nestplaatsen van huismussen in de te slopen gebouwen zijn.

5. GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

De waarnemingen geven aan dat huismussen in de omgeving van de te slopen gebouwen voorkomen, maar dat de te slopen bedrijfswoning of varkensstallen geen nestlocaties bieden.

Er gaan geen vaste rust- en verblijfplaatsen van huismussen verloren en worden geen verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming overtreden.

Eventuele mogelijkheden om te nestelen in de te slopen stallen zijn dichtgemaakt.

De tuin met beplanting en vooral hagen vervult een rol in het leefgebied van huismussen.

Door sloop van de bebouwing of verwijdering van deze vegetatie is er geen significante afname van functioneel leefgebied van huismussen omdat er voldoende schuilmogelijkheden blijven voor huismussen in de directe omgeving van de planlocatie.

De huismus is een algemene soort in Nederland en komt ook in de regio Valkenswaard algemeen voor. Het is aannemelijk dat de huismussen die gezien zijn in de beukenhaag op het plangebied deel uitmaken van een flinke huismussenpopulatie in de omgeving gezien de zeer geschikte groene omgeving en aanwezige huismussen aan de overzijde van Grensweg.

Na de sloop wordt de planlocatie landschappelijk ingericht waarna de functionele leefomgeving met schuilmogelijkheden en foerageergebied voor huismussen sterk verbeterd wordt in vergelijking met de huidige situatie. De intensieve varkenshouderij zal volledig verdwijnen en vervangen worden door een volwaardige paardenhouderij met galoppeerbaan, langeercirkel, stapmolen en buitenrijbak.

Door het in een gesloten systeem intensief houden van varkens te vervangen door het open houden van paarden zal er een sterke verbetering plaatsvinden voor huismussen. Naast de schuil-, stofbad-, en nestmogelijkheden voor huismussen zal het aanbod van voedsel in de vorm van mais en granen sterk verbeteren. Ook bijvoorbeeld uilen en zwaluwen kunnen hiervan profiteren.

Door de geplande werkzaamheden is er weliswaar sprake van een tijdelijke beperkte verstoring van foerageergebied voor de huismus en dekking rond de huidige verblijfplaatsen tijdens de sloop, maar dit heeft geen wezenlijk effect op de functionaliteit van de leefomgeving als geheel omdat er voldoende alternatieven in de directe omgeving overblijven.

Er is geen sprake van significante schade aan het functioneel leefgebied van huismussen. De afstand van de gevonden huismusnesten tot het plangebied is groot genoeg en derhalve valt het leefgebied van huismussen niet in de invloedssfeer van de werkzaamheden. Er is derhalve geen sprake van negatieve effecten op huismussen.

De gunstige staat van instandhouding is voor de huismus binnen het project gegarandeerd. Met de sloop van de gebouwen gaan geen jaarrond beschermde nesten van de huismus verloren. Er worden geen verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden.

Daardoor is geen ontheffing van het bevoegd gezag noodzakelijk.

Binnen het plangebied zijn wel algemene broedvogels als merel, koolmees, kauw, en houtduif waargenomen. Nesten van deze soorten zijn niet jaarrond beschermd, maar wel zolang er in gebroed wordt of jongen in aanwezig zijn. Een overtreding van de Wet natuurbescherming wordt voorkomen door de sloop buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden.

5. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

6.1 Conclusie

In de periode april-mei 2021 is er een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van nestlocaties en het functioneel leefgebied van huismussen op de planlocatie aan de Grensweg 15 te Valkenswaard. Het onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen volgens het kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017) en betrof twee veldbezoeken in de periode 1 april - 15 mei.

Tijdens deze veldbezoeken is er vastgesteld dat de te slopen gebouwen op de planlocatie geen functie bevatten voor huismussen.

De beoogde sloop van de bebouwing zal derhalve niet leiden tot vernietiging of ongeschikt raken van nestlocaties van huismussen. Het functioneel leefgebied wordt niet significant aangetast.

De beoogde ontwikkelingen resulteren derhalve niet in een overtreding van de Wet Natuurbescherming. Er is geen ontheffingsaanvraag nodig voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

6.2 Aanbevelingen

- Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Wet natuurbescherming een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd mogen worden.
In het kader van de vogelrichtlijn wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het om de periode 15 maart tot 15 juli.
- Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. In het kader van de zorgplicht dient men tijdens de uitvoering alert te zijn op aanwezige fauna en daarbij, indien noodzakelijk, mitigerende maatregelen te treffen. Deze maatregelen dienen ervoor om negatieve gevolgen voor beschermde soorten te voorkomen of te verzachten.
- Gezien de openbare en duurzame functie van het toekomstige bedrijf is om de biodiversiteit van het begin van de kringloop te verhogen het aanleggen van een bloemenweide en het plaatsen van een insectenhotel aan te bevelen.
Hiervoor kan een deel ingezaaid worden met een meerjarig grasmengsel met algemene overblijvende soorten, zoals margriet, rode klaver, kleine pimpernel, wilde peen, duizendblad en gewoon knoopkruid. Soorten die van nature ook in bermen voorkomen.
Er kunnen bomen en struiken geplant gaan worden, zoals zwarte els, linden, zomereik, zoete kers, sleedoorn en wilgen. En veldsdoorn, lijsterbes, vuilboom en wilde appel.
Ook het plaatsen van een vlechthaag kan bijdragen aan deze biodiversiteit. Deze vlechthaag bestaat uit bes/ en nootdragende struiken: meidoorn, sleedoorn, hazelaar, wilde kardinaalsmuts, Gelderse roos, hondsroos, egelantier, wilde kamperfoelie en wegedoorn.
- Om de habitat voor de in de omgeving aanwezige huismussen te verbeteren is het aan te bevelen om de locatie huismusvriendelijker te maken door het plaatsen van enkele tussentijdse of permanente voorzieningen op de planlocatie. Vogelbescherming Nederland heeft een checklist ontwikkeld, waarmee iedere bouwonderneming zijn projecten en de directe omgeving natuurvriendelijker kan maken. Zie www.checklistgroenbouwen.nl. en www.bouwnatuurinclusief.nl

- Vanwege de beperkte actieradius (enkele honderden meters) van huismussen (Baijens et al. 2005) zijn drie essentiële onderdelen van het leefgebied van belang:

- nestlocatie,
- habitat met voedselaanbod
- en beschutting.

Alle voorzieningen dienen dichtbij elkaar te liggen. Bij voorkeur binnen een straal van enkele honderden meters van het plangebied. Geschikt leefgebied van huismussen bevat een combinatie met voldoende voedsel- en schuilplaatsen. Voor het voedselaanbod is het van belang dat er voldoende ruigte en overhoekjes aanwezig zijn, waar zowel zaadplanten als voldoende insectentrekkers aanwezig zijn. Beschutting is zeer belangrijk voor huismussen ter bescherming, maar ook om vanuit te foerageren. Daarom moeten er schuilplaatsen aanwezig zijn in de vorm van heggen en hagen.

Bij de landschappelijke inpassing met groenstructuren worden bij voorkeur inheems (streekeigen) groen aangeplant. Groei en bloei van deze planten en de momenten waarop rupsen, bijen of vogels sterk van hun blad, nectar en stuifmeel afhankelijk zijn, op elkaar afgestemd. Een belangrijk verschil met uitheemse soorten die vaak eerder en te vroeg uitlopen/bloeien.

De voorkeur gaat uit naar en bes- en nootdragende struiken zoals sporkehout (vuilboom), Gelderse roos, wilde kardinaalsmuts, lijsterbes, hondsroos, sleedoorn of hazelaar. Deze ten gunste van foeraargeefuncties voor vogels, maar ook kleine knaagdieren, insecten en insectenetters zoals vleermuizen zullen hiervan profiteren.

Huismussen zullen schuilgelegenheid vinden in stekelige struiken zoals bijv. (groenblijvende) hulst of meidoorn. Lindebomen trekken tijdens hun relatief lange bloeitijd grote aantallen insecten aan, en dus ook eerdergenoemde insectenetters.

- De zorgplicht is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten
- Bij onvoorziene omstandigheden dient daarnaast direct contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.

LIJST VAN BRONNEN

Quickscan Brabant Eco (2021-BE-0877 23 april 2021)
FloraFaunaCheck.nl
www.wetnatuurbescherming.nl
www.wikipedia.nl
www.Valkenswaard.nl
www.rijksoverheid.nl
www.checklistgroenbouwen.nl
www.bouwnatuurinclusief.nl
www.natuurmonumenten.nl
www.vogelbescherming.nl
www.stichtingwittemus.nl
www.BIJ12.nl kennisdocument huismus
netwerk groene bureaus

Als bijlage 1 is toegevoegd Kennisdocument Huismus